

La incorporació del factor temps en la traducció jurídicoeconòmica. Una experiència docent

Hildegard Resinger

Universitat Pompeu Fabra

Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge

c/ Roc Boronat, 138. 08018 Barcelona

hildegard.resinger@upf.edu

Resum

Aquest article s'emmarca en les premisses de l'Espai Europeu d'Estudis Superiors i en l'èmfasi que es posa en els processos d'aprenentatge de l'alumnat. Tracta d'una experiència docent que consisteix a incorporar a l'aprenentatge de la traducció jurídicoeconòmica l'atenció al temps que cada persona empra en les diverses tasques de treball autònom. Amb aquesta finalitat didàctica es fa servir una graella de monitoratge de temps. Els primers resultats mostren que l'alumnat habitualment subestima en un grau considerable el temps que requereixen les tasques de treball pràctic. Durant el període de monitoratge s'assoleix una certa millora en la gestió del temps. Concloem que s'hauria de reforçar l'atenció al factor temps en un entorn didàctic anterior a la situació professional en l'àmbit de la traducció especialitzada, com a part integrant de les competències transversals d'anàlisi de situacions, per una banda, i d'organització i planificació, per l'altra.

Paraules clau: gestió del temps, traducció especialitzada, competències transversals.

Abstract

This article is set upon the background of the European Higher Education Area and its emphasis on the processes of student learning. It describes a teaching experience that consisted in giving attention to the time employed by each student for their tasks of autonomous work within a module of legal and economic translation. For this purpose, a time monitoring grid was used. The first results indicate that students usually underestimate to a considerable degree the time that they need for their tasks of practical work. During the period of monitoring, they attained a certain improvement in time management. We conclude that reinforced attention should be given to the time factor in a didactic environment prior to the professional situation in the field of specialized translation, as an integral part of the transversal competences of situation analysis, on the one hand, and of organization and planning, on the other hand.

Key words: time management, specialized translation, transversal competences.

Sumari

1. Introducció	4. Primers resultats
2. El marc referencial	5. Discussió i conclusions
3. Descripció de l'activitat	

1. Introducció

La traducció jurídicoeconòmica com a modalitat de la traducció especialitzada en l'oferta docent de les nostres universitats té una vessant eminentment orientada a la pràctica professional de la traducció, bé com a professional independent, en el si d'una institució o empresa, o bé amb la funció quasi-notarial que revesteix la traducció jurada.

En la traducció professional, la gestió del temps és tan essencial com la gestió econòmica. És un ingredient fonamental de les competències transversals d'organització i planificació, però també té molt a veure amb la competència en l'anàlisi de situacions (igualmente transversal). Els processos d'aprenentatge autònom monitorat, que caracteritzen actualment l'ensenyament universitari de la traducció, tenen com a referent principal els textos i la seua traducció, però no es limiten només a l'adquisició de coneixements i destreses en l'activitat transladora.

Atenent les necessitats professionals futures de l'alumnat, i amb caràcter complementari a l'activitat central de l'assignatura, vaig decidir incorporar en el grup d'assignatures de Traducció Especialitzada Jurídicoeconòmica B-A IV (alemany-català/castellà) un element didàctic per monitorar el temps que inverteix l'alumnat individualment en les diferents tasques. L'inici d'aquesta experiència docent coincideix amb la implantació generalitzada de l'Espai Europeu d'Estudis Superiors a la Universitat Pompeu Fabra durant el curs 2006/07, i es va continuar el curs següent.

Aquest article té com a objectiu explicar aquesta experiència docent, donar-ne a conèixer els primers resultats i oferir algunes conclusions.

2. El marc referencial

La Universitat Pompeu Fabra organitza la seua docència per trimestres, la qual cosa implica que les assignatures tenen normalment una durada de deu setmanes, amb una dedicació prevista de cent hores per part de l'alumnat en la majoria de les assignatures de traducció. Aquest també és el cas de la traducció jurídicoeconòmica, que imparteix en el grup d'assignatures de Traducció Especialitzada Jurídicoeconòmica B-A IV, en les combinacions d'alemany amb català i amb castellà. La Traducció Especialitzada Jurídicoeconòmica B-A IV és l'última d'una sèrie de quatre assignatures graonades, i es cursa durant el segon trimestre del quart curs de la carrera de traducció i interpretació. Normalment, hi ha entre deu i vint alumnes matriculades¹ en aquesta assignatura.

3. Descripció de l'activitat

L'exercici d'estimar i registrar el temps que es dedica a cada tasca no repercuteix en l'avaluació acadèmica; és una activitat voluntària guiada, la realització de la

1. Ocasionalment faig servir el femení genèric, entre altres recursos lingüístics emprats en aquest article, per designar els membres d'un col·lectiu en el qual la participació masculina no supera generalment el deu per cent.

A partir del temps usat realment —que és el que compta, al cap i a la fi—, vaig calcular la diferència percentual amb el temps estimat. Així, per exemple, una tasca de dues hores, per a la qual l'alumna havia estimat que necessitaria una hora i mitja, dóna una desviació de -25% respecte al temps real. Per a l'anàlisi global, aquests percentatges s'han agrupat en graus d'imprecisió que corresponen a deu punts percentuals cadascun, començant per ± 0 (entre -5% i $+4,99\%$) i que s'estenen tant al costat positiu ($+1 =$ entre $+5\%$ i $+14,99\%$; $+2 =$ entre $+15\%$ i $+24,99\%$, etc.) com al costat negatiu, on acaba amb -6 (entre $-55,01\%$ i -65%), el màxim d'imprecisió negativa registrat en els dos cursos. El grau -5 d'imprecisió significa que l'individu va necessitar el doble del temps que havia estimat, mentre que el fet d'haver fet una tasca en la meitat del temps previst es traduiria en el grau $+10$, tot i que, en el nostre cas, el màxim assolit no passa del grau $+5$ d'imprecisió positiva. La taula 1 explicita la relació entre els graus d'imprecisió negativa i les pautes per corregir els hàbits.

Taula 1. Exemples per als graus d'imprecisió i les pautes corresponents

Temps real hores	Temps estimat hores	Grau d'imprecisió	Pauta de correcció
5	2	-6	Preveure més del doble de temps (+150%)
4	2	-5	Preveure el doble de temps (+100%)
5	3	-4	Preveure dos terços més del temps (+67%)
3	2	-3	Preveure un 50% més de temps
4	3	-2	Preveure un terç més de temps (+33%)
5	4,5	-1	Preveure una reserva per a imprevistos (+15%)
3	3	± 0	Endavant

No cal dir que els graus d'imprecisió positiva no repercuteixen d'una manera tan desfavorable en la gestió de temps, ans al contrari, proporcionen una estona de temps alliberat que es pot usar per a millorar el resultat del treball o per a altres activitats.

4. Primers resultats

4.1. Participació en l'activitat

En primer lloc cal destacar que l'alumnat ha participat amb notable regularitat en el monitoratge de temps, tot i que de tant en tant calia reclamar alguna fitxa oblidada (normalment per correu electrònic).

En total, es van recollir prop de 300 fitxes omplertes en els dos cursos. D'aquestes, s'han descartat per a l'anàlisi global tots aquells registres que corresponen a tasques o a alumnes amb menys del 50% de fitxes lliurades, així com els registres de les persones que van malinterpretar l'activitat durant tota la primera fase de monitoratge. Queden, doncs, 268 registres vàlids de gestió del temps, 118 d'ells corresponents a la primera fase i 150, a la segona.

Contràriament a les instruccions, a la columna referent a les activitats concretes resulta que gairebé mai no es van fer constar per separat les tasques de lectura, documentació, recerca terminològica, traducció i revisió final, bé perquè s'anaven entrelaçant durant gran part del procés de realització del treball en qüestió, o bé per simplificar el monitoratge personal.

Pel que fa al grau de dificultat dels treballs monitorats i al temps emprat en ells, els resultats globals són satisfactoris: el temps queda majoritàriament dintre del marge previst d'hores de treball autònom, amb una dificultat percebuda de grau mitjà-alt en el conjunt de les tasques per persona. A primera vista, les dades disponibles no semblen indicar que hi haja una relació entre la dificultat percebuda, el grau de precisió en l'estimació del temps i el temps usat realment, tot i que aquesta qüestió s'hauria d'estudiar amb més detall per arribar a afirmacions concloents.

4.2. Gestió del temps

El que m'ha interessat especialment pel que fa a aquest article són els resultats del monitoratge de la gestió del temps. Les figures 2a i 2b resumeixen d'una manera gràfica aquests resultats per al conjunt d'alumnes i treballs dels dos cursos. Hom podia esperar una distribució en forma de campana, idealment amb el màxim en el grau ± 0 en el gràfic corresponent a la segona fase del monitoratge.

Efectivament, ambdós gràfics tenen una forma geperuda, i acumulen els valors màxims a la zona central. Tot i així, aquests se situen sempre a l'esquerra del grau ± 0 , la qual cosa vol dir que les estimacions es van quedar curtes en relació amb el temps usat realment.

En la figura 2, que correspon a la primera part del trimestre, s'observen màxims en el grau -3 , seguit del grau -2 . Entre aquests dos, sumen gairebé la

Figura 2. Distribució dels graus d'imprecisió

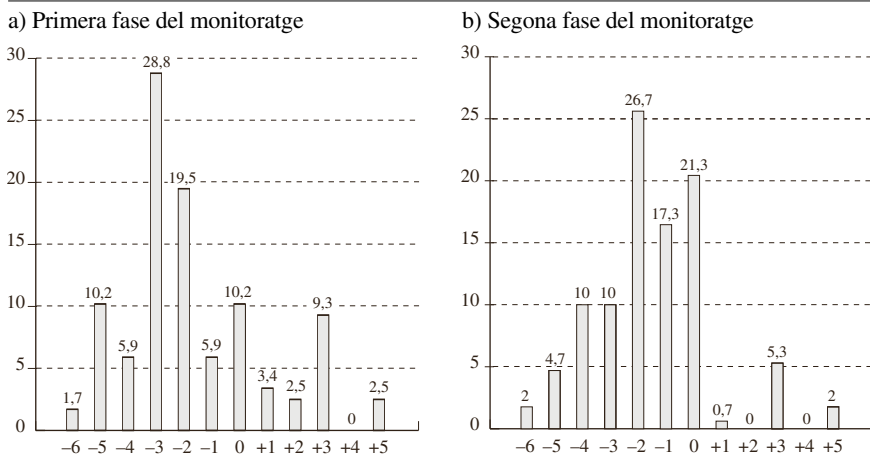
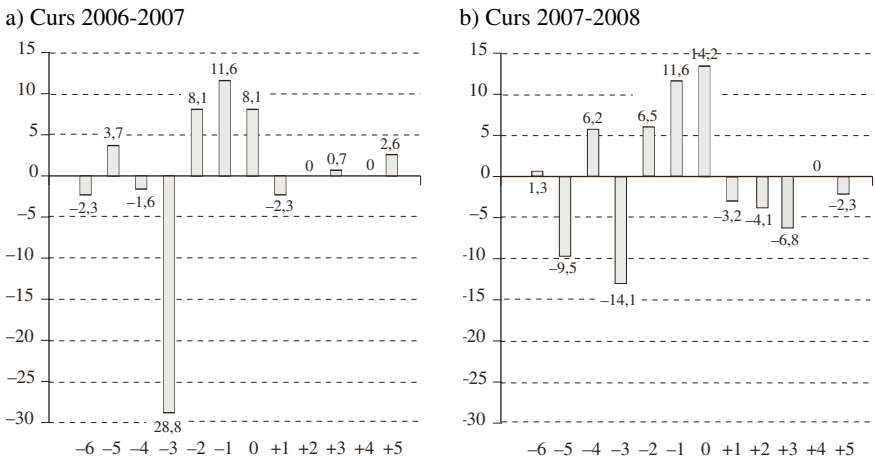

Figura 3. Curs 2007/08: diferència en la participació dels graus d'imprecisió durant la segona fase del monitoratge, respecte a la primera fase

meitat dels registres (un 48%). Els graus -1 , ± 0 i $+1$, que corresponen a les estimacions més precises, arriben només a un 20% del total en aquesta primera fase del monitoratge. A la figura 3, que representa la segona fase del monitoratge (i segona part del trimestre), el màxim es desplaça cap als graus -2 , -1 i ± 0 , que sumen un 65% dels registres. Els graus de màxima precisió (-1 , ± 0 i $+1$) dupliquen la seua presència en aquesta fase. Un quadre molt similar es presenta també en els resultats per fases si mirem els dos cursos individuals: una disminució marcada en el grau -3 , acompanyada d'un augment molt notable en els graus -2 , -1 i ± 0 (figures 3a i 3b).

El grau -6 apareix ocasionalment durant tot el trimestre per a treballs de dificultat subjectiva entre mitjana i alta i una dedicació temporal majoritàriament mitjana-alta (5-10 hores). Cal dir, però, que tres dels cinc registres corresponen a una sola persona, per la qual cosa sembla raonable analitzar conjuntament els graus d'imprecisió -5 i -6 . La seua participació es redueix a gairebé la meitat en la segona fase del monitoratge. La meitat dels 24 registres correspon a treballs amb una dedicació real de menys de tres hores, és a dir, treballs curts, majoritàriament amb una dificultat mitjana per a l'alumna (alta o mitjana-alta en alguns casos).

És a dir, a la segona fase del monitoratge percebem una millora en la precisió de les estimacions respecte a la primera fase, tot i que un 53% de les estimacions encara queden per sota del grau -1 i no arriben a la precisió desitjable.

5. Discussió i conclusions

El monitoratge de la gestió del temps com a activitat docent en el marc d'una assignatura de traducció especialitzada té unes característiques que, de bon començament, desconcerten una mica l'alumnat, acostumat a treballs obligato-

ris, que s'han de fer, i treballs optatius, que no cal fer, però si es fan, també compten per a la nota final. L'exercici de donar importància al temps és fàcilment malinterpretat com una prova teòrica: quant de temps deu considerar la professora que requereix aquesta tasca? O, alternativament: quant de temps hauria de trigar si fos bona traductora?

Aquestes preguntes, però, es responen en les traduccions en situació d'examen, on és la professora qui determina el marc de temps admissible. Les fitxes de temps —i en això cal insistir força quan s'explica l'exercici a classe— s'omplen en benefici propi sense remuneració acadèmica. A algunes persones els costa d'assumir que aquí no han de fer-ho per a la professora, sinó per a elles mateixes.

Per això, convé realitzar els càlculs i comunicar els primers resultats abans de començar la segona meitat del temps de l'assignatura, per donar temps a la gent a acostumar-se i superar, si escau, els primers ensurts que puguen derivar-se d'estimacions massa optimistes, però també per detectar a temps les disfuncions i aclarir els malentesos (p. ex. respostes *políticament correctes*, registrar un temps hipotètic, etc.). No ens ha de sorprendre que la primera fase estiga marcada per una clara tendència a subestimar el temps necessari —en una magnitud que assoleix o supera el 50% en molts casos—, sinó que aquests resultats han de servir per a explicar la necessitat de canviar d'actitud envers la gestió del temps.

Un altre aspecte innovador és la descoberta del valor afegit que té el temps en el decurs d'una assignatura que tracta temes de dret i economia. La programació de l'assignatura s'ajusta a les exigències temporals del pla Bolonya, i reparteix la feina de manera equilibrada al llarg del trimestre. Tot i així, el temps no és un recurs inesgotable, i la qualitat dels treballs lliurats té un preu.

El concepte de *molta feina* (és a dir, molta estona de dedicació a una tasca) és subjectiu i arbitrari. Com he pogut comprovar en altres assignatures, s'aplica també per expressar la idea de *més temps del que em sembla adient* o *més temps del que creia que necessitaria*. En la meua opinió, aquí rau bona part de la frustració i la fatiga angoixada que s'acumulen durant el trimestre. Els resultats del monitoratge de temps mostren que aquesta afirmació no és trivial. Amb les dades a la mà, seria més aviat sorprenent que l'alumnat no s'angoixés, quan resulta que fins i tot al quart i últim curs, ja amb un elevat grau de maduresa acadèmica, erren greument el temps en perjudici propi en gairebé la meitat de les estimacions, i a favor seu, només en una de cada set estimacions (vegeu la figura 2).

L'atenció als desajustaments més marcats, però, pot limitar-se al seguiment individual d'aquelles persones que presenten reiteradament un grau elevat d'imprecisió negativa.

Un grau d'imprecisió de -5 en un treball de dues hores genera un dèficit temporal d'una hora, el mateix que un grau d'imprecisió de -2 en un treball de quatre hores, o un grau de -1 en un treball llarg, de deu hores. És a dir, com més temps requereix una tasca determinada, més reduïda serà la proporció que hi representa una hora de dèficit en la previsió. Així doncs, amb la mateixa càrrega global de treball autònom durant un trimestre, el fraccionament de les tasques en petites unitats per part de les professores no ajuda a reduir la pressió a l'estudiantat; ans al

contrari, tendeix a generar un desequilibri major en la gestió del temps i, d'aquesta manera, augmentar l'estrès de l'alumnat.

És notable també que, tot i baixar el grau d'imprecisió negativa en la segona fase del monitoratge, ho fa d'una manera discreta. Podem observar que s'imposa una resistència de l'alumnat a l'hora de redimensionar a l'alça les estimacions de temps.

Aquesta resistència sembla ser d'origen no meditat, ja que, racionalment, es podia esperar una certa tendència a sobrepassar el grau ± 0 . El que ha passat és tot el contrari: cap dels graus de desviació positiva ha augmentat la seua participació en la segona fase del monitoratge en el conjunt de les dades (figures 2 i 3).

Més enllà d'una possible manca generalitzada de consciència de la gestió del temps com a motiu per a aquest comportament, que es faria notar especialment en les fitxes corresponents al primer treball —de fet, ho fa—, s'ofereixen com a explicació una actitud arrelada de sobreestimar la competència pròpia i/o subestimar els processos que convergeixen en la traducció especialitzada. Tementativament, també podem apuntar un hàbit de previsió de mínims per part de l'alumnat, amb un ample marge per a una gestió improvisada del temps, que provindria d'una bossa de temps indefinida (conceptualment il·limitada?) en horari no laboral (nits, caps de setmana, hores de lleure).

En tot cas, la lentitud en la millora de les estimacions durant el monitoratge indica que aquest procés d'aprenentatge requereix un cert temps per a manifestar-se en les competències transversals d'anàlisi de situacions, d'organització i de planificació. Un sol trimestre no és suficient per a assolir un grau de precisió satisfactori en la gestió monitorada del temps, i seria bo que aquesta activitat es pogués incorporar en assignatures seqüencials de traducció i traducció especialitzada que s'estenguen al llarg de tot un curs acadèmic. S'ha d'insistir, però, que la confiança entre professors i alumnes és un requisit imprescindible per a dur a terme profitosament aquesta activitat.